

B 8117 : 2

JARVA MÄKKÖNÄ  
N:o 68  
19. NOU 1925



# AJATAR

# V

1925

AIATAR



Ar 9256  
Ajaton

B. 8117:2 4 0  
~~Sf. 8144~~

XI. MCMXXV.

Sis.

	lk.
Jugis . . . . .	1.
Heinäkurbus . . . . .	2.
Sui . . . . .	3.
Urasuve öö . . . . .	4.
Lotus . . . . .	5.
Kaske naerda . . . . .	6.
En kallis . . . . .	7.
Pessimistile . . . . .	8.
Emmeresud . . . . .	9.
Desiroos . . . . .	10.
Hammitul . . . . .	12.
En tundi . . . . .	13.
hakkumise . . . . .	16.

Illustratsioonid h. Remelt, E. Altmannilt, A. Hansingilt ja A. Pihlilt.

Kõlajaaneljad: Järva maakonna Laste Ühisgümnaasiumi Hooldus Liit.

Coimetus: A. Pärge.

O. Läänsoo, h. Põlts, h. Mõga, h. Cepp, A. Hansing, Pihl ja O. Kõkk.



# Juvi.

On nagu uui valgurüüle linna,  
nii surrad ning hääletu on tänava tüni.  
Kui t-päike kiiri kuldseid puistab sinna.

Linna väikekodanline suvepäski  
nüüdel peab, ning vöörimees ei asteludsin  
raudrattaid kivei pöruten ei rühi.

Bulvari puien rahuline sosin  
ja örn lõhn herkub ühes lilleaedast,  
kus öite kobaran on jasmiin valge.

Et lõhna küllusest kui hoopu paekest,  
mis pikkeks halleks müütreks laotud paju.  
Ja aknad kaet on tolmust nagu kaedest.

Ohk tõiis on viima, nagu märke saju  
saastud tänavaite labürinti,  
see tungib viimastaden kehha, ajju.

Siing hella une värisevat lihti  
uim sinu ümber möhib samet pehmet,  
Eest pääsed vast kuv tõusul horisoni,

mis õrnana poleerib klinge tükmet.  
Kõik suve lõõm saab sulat udu viina.  
Ent õõ ei suuda muuta suve ilmet,

On oopiumi unu üle linna.

## Parasuve öö.

Nii õrn aroom ju kerkib öö-vioolist,  
nõrk tuulepuhang samet-sehsti paitab.  
Öö, tuibiõisi kumardada aitab  
raie puhkend selõtuna kuld päikse hoolest.

Lääs laseb eha roosaid käsi tõsta,  
et kallistada narm. endavaid pilvi,  
ning hillis-looming laisalt poetab heibi;  
need lasevad end eha keislar kasta.

Ju õhtu sülestusi ööle hingib  
öö magu: uimastus mul' ajju tungib  
ning roidumus on lindare mul' kehaz.

Ja vaiksne öö, see rõõgib muinasjutte.  
Ah, juba kistaks lauge silme ette!  
Eae öö on viirastav. Ma viie ihaz.

## Ootus.

Kall hämarik on juba puistat võim-  
ent istun puistesel ning ootun teda.  
Siis jäbi puielehke märkan seda,  
et päike korand taevavõleilt alla.

Lausehke koha vahel inimjuttu  
ning hämarusen ootsvad siluetid.  
Siis jälle tuntu ning hõbe rüüriketid  
müst mööda lähvad inimsalgad rattu.

Vead tusema sa pidid, kuhu jälle!  
Mü sõber kallin rühin, müst arusaad?  
Õo tunde sõõrna kruusen, raatus kella.

Kui õõ, ning puude kokan sügisviis.  
mü sõber rühkus, tean sa tuld siis!  
Kuri hüüand kerisendilt välja.

## Laske naerda.

Õ inimene, naerda keelad mind!  
Mind hinge peita lase, motta  
mu valud naeru vaipa  
vaid surrutena katta.  
Ei kellelegi näita saipa.  
Mfu riid ei kellelegi ava end.

Mfu naer mu valuvaip, mu rüüru süüd.  
sa peida unistuste kella  
lõliti nii värisevat  
maise rõõmude alla  
sest kardan õrna käresevat  
tad puudutaden inimilike küüd.

On kirmus inimese lõhkuv varade,  
lõl drge näitke pühadust  
neid peitkem, riida peitkem!  
Ent naeru süfelust  
katteks pehmoks ilma keitkem.  
Las naeran, peiten end! Mfustaru saage!





Co mardused.

## Sa kallis!

Ääen kallavad sind heina õitsvais sillis,  
ehk naljal jooksa pikkes rärikelates,  
ehk uppuma sind uduõrnus lairates,  
mul ikka oled arvamata kallis.

Du siidipehmel pääkest ala tahaks  
nii õrnalt, väga õrnalt silitada,  
ehk kätte soojas pärjas kallistada.  
Saad nooruspõlve unistuste kehaks.

Mu kallis, valge marmorhambuline,  
nii väike, hell ning suuresilmaline -  
ah, tõuseb rinnast kerge naeru viire.

Sa oled soe, pehme, väiksekene,  
sa rohke rõõmu kuldne päiksekene,  
sa ilus koer, nii piks karvaline.

Helgi.

## Pessimistile.

Sääs hüüsetu, purpurne sabürinat,  
Siin võrratu sürafoonia helid . . .  
Las' õnnetus inimlast peita end  
Las' paitavad pehmed üdüllid

Las' võidelda teised neil selleks on jõudu,  
Las' tormata sihtide poole  
Ei hing neil tunne siis iialgi põudu  
Neil eesmärk. Jah noorus hoova!

Ent noorus ja pisarad, hirm  
Ja sihid . . . Mind jälgib deemon,  
Jas triimf, kui tabab mind surm.

Las' suren, las' joon ma kihvli,  
Siis saatuse soodsuses deemon  
Võib suurendada õnnetute ringi.

## Oo mardused.

Oa kiigutab salva, ta kiigutab,  
All ukna mul põline mänd,  
Vääl sasistab pöösas ja hirvitab,  
All mända kiigutab fosforne känd.

Kuu kollane, kikketine sähvatab,  
Võlgusevihke hajutab, kaob  
Ja pilguts puruvari kiiglane  
Münd tundmatu tiivaga taab.

Kell kaksteist lööb linnas On öö"  
Hojatan müürile vaatan,  
Dilved hajuvad, selge on linnuvee,  
Kuu keelust ma pilguga saadun.

Naer hele! Sõjal kanguksest tulevad  
Kogud kiirest kõrsnõllu üle  
Lihkis ridades Linnmardes kaovad,  
Heid vastu võtab kivine süle.

Dee isa mu, ema mu, öde,  
Dee sõjas heikkunud velle  
Güüd: „Laps, kus on elitööde!“  
Oo mardused jälke mu, jälke

# Vesiroos.

Läbi sumeda metsa voolas oja. Heglaseft voolas ta roheliste kallaste vahel ja veeretis oma vooge kauguses kiirelt jooksvasse jõkke. Ta telne kallias, mis oli päikese pool, oli raiutud kord sagedaks, kuid nüüd kattis teda noor võsastiik. Kui ta oli alles raiutud, olid toonud temasse vesilinnud valge vesiroosi seemne. Lõike andis soojendavat elujõudu, ja seeme tõukas, ning ajas omad juured pehmesse mustavasse mudasse.

Alfööodus aastaid. Valge vesiroos oli kasvatanud omad juured käsivarre jämeduseks ja veepinnal õitsus kuld rohelisi lehti. Ja siis ta esimene õieping hakkas tungima üles õhku ja valgusse. Floor õis veepinnani ümbritsetud rohelisest kaitseskatteft.

Alfööoda ruttavad lained nägid esimesel valge vesiroosi lahki puhkevaf õit ja nad kiitutasid teda tase omal pinnal, et ta viinuks veel unistades

Jündis vesikiil. Ta puges omast kitsast vanglast ja vaatatas suurte roheliste silmadega drkavasse kammiku, sest see oli päikese tõusangul, mil kasetilgaf sätavad viherkaare värves. Armastades itu, tõusis ta õhku, sätäljuures siristas ta oma liibu, mis olid läbi paisuvad kui õrn õhuke klaas. Keereldes õhus nägi ta valge vesiroosi punga.

Valge vesiroosi pung oli kätistanud oma südame kohalt rohelise katte, ning häbelikult vaatasid esimesed valged õielehe otsad ilutsevasse kammikusse.

Vesikiil nägi teda ja lendas ta juure.

"Ava end!" hüüdis ta ja laskus tehele. "Armastan sind!"

"Olen esimene õis!" ütles häbelikult vesiroos, surudes rinnusolevat soovi: "Eule, armastan minagi sind!" Vesiroos vaatles vesikiili ja temas tõusis igatsus, avada oma õis sellele, kes airult kord oli õelnud: Armastan sind. Kiiremalt ja kiiremalt jooksis ta soomis noor, valge veri. . .



Had needid enneldud tundeid...  
 and...  
 et ta rindus on kitsas, nii õnnalik oli ja...  
 paitasid...  
 rinnas...  
 Kaotas kuni kaudu...  
 gisti...  
 unarus...  
 Imelik on...  
 kui...  
 Et...  
 ...

Kõhisesid tassa tumedad ojalained : "Urastab sind...!"

- "Armastan sind !" hüüdis uuesti vesikiil.

- "Ma ei ava sulle oma õit," ütles vesiroos, "Anna andeks, ma ei või teda avada, olen noor, liig noor olen veel."

- "Meie oleme mõlemad noored, ma jätaksin päikese tõusul oma sünnipaiga." Punastas vesiroos, kuid ei saanud sõnagi. Kiil värisesid õielehed täis igatsust õnne järele mis oli tundmatu ja teadmatu.

Kiil jäi terveks päevaks vesiroosi juure. Ta jutustas talle mis ta nägigi ligemas Imbruses, ja vesiroos jällegi, mida jutustasid lained, nii tekkis nende vahel soo südamlilik sõprus. Looelanes päike, Kiil läks ja heitis magama südamekujujuse vesiroosi lehe alla. Parsti uinus ka vesiroos, südames õnnelik soov: avada õis saabuvad hommikul. — Päike tõusis purpurpunasena ja veretas ojalalal kasvavatel vanadel, sammeldanud puudel. Siis langesid ta kiired alla, peatusid vesiroosi õiel ja lehtedel. Ärkas vesiroos, ärkas kiil...

Kiil vaatlles silmapilgu punetavat päikest ja lendas vesiroosile.

- "Eere hommikut armsam," hüüdis ta kõlavalt.

"Hoogu vastuseks puhkes vesiroosi õis. See oli pühalik silmapilk, kui avas ta oma kuningliku õie. Ta valge õis kumas kui kuu ja peegeldus õnnalt vees.

Kiil vaatas põksuval südames, suurt, pühalikku sündmust ja veri ta südames tuksus kiirelt. Ta oli noor ja nägi esimest korda selget, puhast armastust. Sooburuna kristall sätendavast veinist, laskus ta õiele. Lained koksid tassa, tassa...

Had veetsid õnnelikud tunnid Had ei kõnelenud üksteisega sõnagi, nad mõistsid teineteist tummalt. — Saabus kesk hommik, kiil tundis et ta rinnus on kitsas, nii õnnelik oli ta. Ta tõusis sinetavasse õhku, kust oja paistis ainult peene musta niidina.

Vesiroos vaatas teda igatseva pilguga. Ta tema tundis pigistust rinnas, aga ta ei saanud liikuda, sest ta tugevad juured olid liig sügavas.

Vaatas kui kadus kiil kiirgavatesse päikese-kiirtesse.

Kõrgemale, kõrgemale lendas kiil, kuni tundis ennast vabana kõigist, ja siis oli ta uuesti õnnelik... Ta laskus. Raistsid uued lilled. Ta meelst urunes vesiroos, sest ikka uued kerkisid ta silme ette.

"Imelik on armastus," mõttes ta, "liga milleks siduda ühega kui kutsuvad ka teised."

Ta lendas uuele vesiroosile.

Oetas vesiroos, ei tulnud kiil. Ta cotas ning nrdrtsis murese.

Tasa kandsid ojalained valge vesiroosi nrdrtsinud lehti.

Atali.

## Gommikul.

Metsani ulatab õitsev ristikeitrapõld, metsani röömsa-  
võriviliseni. Eäis on ta, 2000-a-lilla meri, külvat valgeist  
keselilisede salkrust ja kurekattate tumelilladest kullustepuh-  
makuist. Halk lendlevaid, läikiivliivast meilast sumistab hom-  
mikpäikese kiiriga ühist meloodiat. —

Hoi, lilledemeri, kas sa musse? Väestust ootamata tormar  
haarduna vallatusest metsasuunas. Ristikeitna oienupud  
peksavad, märjaks saavid jalad peitunud kastest. Ääsin, peetun.

Meehitav mets on veel kaugel, ei tea, mis on seal. Kuid...  
ikka veel mu ümber värvikülluses. Tuhstevad lilled. Kõik see  
neid õite kaup, neopin peotale, kaenlatäie võililli kui tillukesi  
päikesi, ristikeitna, kurekattaid kui orpu kellukesi. Kogun neid  
ja vaatlen, kuid nüüd polegi nad enam huvitavad.

Ah, nende seas keselilised, need teavad ütelda kas keegi mind  
armastab! Kuid kes mind armastaks? Küsin, kas armastab mind  
kevad, lilledemeri ja päike. „Kas armastad mind?“ „Välged öiese-  
hed langevad liiveldes. „Jah, armastan sind!“ — südamest!“  
„Südamest armastad mind!“

Hõisates tormar edasi, koides kões õnne sümboolina lehti-  
ta oienuppu. Mõets läheneb kui kõlisev kell, frevasinast varised  
löökeste tiirliiri kui roosakas viivendus. „Armastad! Armastad!“

Hüpe võilillid - ja - ah, kui väsus, kui väsus väikeses var-  
bas! Jim tumeneb. Beran end istumas kesk võililli, heian ka-  
he kädga vasturavat jalga. Ristikeitna kolmikolekel priset vi-  
kusest purustat kekiga mesilane.

Kudund, hävinead kõik, lubasid mind armastada, kuid hoo-  
vasid varisast.

See.



## Ca Lundis...

Kasvas metsa ääres aasal meelislill. Ca kasvas hiltsa jalgteeraja kõrval. Loigiduse kasvasid hulgaru kullerku-puid ja vähe eemal, pajupöosa ääres, kurekallad. Väike oli meelislill nende kõrval, aga siiski ukkenäsi sirutas ta oma kollase südamega sirised õied päikese poole. Ca vaatatas sügavasse taevasiina, mis oli ta õitese sarnane. Tõusis päike kullre kettana mägede ja metsade vahka ja pani särama ta sekil kaitsetilgaal viikerkaare värves, siis tundis ta rõõmu ja õied humardusid tasa kammikunne puhangus. Ca kuulis kullerhuppe küsivad kurekallalt:

"Kas olete näinud inimesi?"

"Ei, olene vaid kuulsid metskiigleri tase meist sosistamis!

"Kas vast sina, vana pajupöosas, olete inimestest?" küsivad kurekallad pajupöoselt.

"Jah, mina olen näinud palju neid." —

"Kustas meile midagi inimestest?" pöördus meelislill, seista kuulis esmakorda seda nimetust.

"Ca algas, "Ühed neist on väga kurjad ja loomelised. Nad tulevad ja müüvad kõik lilled, isegi minu lapsed, kes on kaugemale sattunud, langevad nende okvriks. Suured metskiiglesed langevad nende sae ees ja läbilõikavalt kostavad nende surmakõiged!"

"Kui hirmus!" sosistas meelislill.

"On teistsuguseid," jätkas pajupöosa. "Kui need on allikud, siis vallatavad nad sagedasti sinu aasal. Nad jooksevad pikka hasteskeinas, ropivad kullerhuppe ja kurekallalt, püüdes neist pärgi. Nad rõõmustavad kilgates lilledes üle!" —

"Kas nad ka meid ropivad?" küsis meelislill.

"Harva, väga harva, ropivad nad meelislilli, vahustaga siiski."

"Mäletad mõnd jukust?"

"Jad on mul ununenud, kuid mäletan vaid üht."

"Jutusta seda!" palus meelislill.

Sellest on palju aastaid tagasi, kui istusid sel künkjal kaks inimest. Nad istusid paikides, nad ei kõnelenud ühtki sõna. Kõva istusid nad nii. Viimaks langes ühe pea teise otsale, ning siis murdis teine meelislille ja ühes:

"Vaata sellest põhjatusast taevasinast, mis laiutab üle meie elu, annan märgina sinise lille." Nad läksid jälle ja vaikisid.

Imelikult mõjus jutustus meelislille, temas teusis igatsus inimeste järele, ta tahtis neid näha.

Ühel ihtupoolikul kui oli vajumas päike metsataha, tulid kaks inimest metsaäärele aasale. Nad hullasid lilledes ja hui kasid rõõmsalt, et kostis kaugese vastukaja. Üks tõsisema ilme sine noppis pääsusilmi, põimis nad pärjaks ja pari pähe teisele, ohetava põselisele

"Sa oled suureks kasvanud!"

"Kas olen nüüd suurem kui sind?"

"Oh, jah, Oled suur mees!"

"Aga sinu silmad on läinud nii siniseks, siniseks ...!"

Nad püüdsid tabada üksteist, jooksid pikkis kullerõupes, kiikkusid viimaseid ja viskasid nendega üksteist. Siis nad seisatasid.

"Sa oled alles ikka niisama vallatu kui olidsis, kui kahekesti väikeste mudilasina rändasime siin. Nüüd ...!"

"Ja nüüd?" Vaikus.

"Mäletad sa, kas mäletad seda kui lahkusime? Olime siis viimast korda siin aasal, rimbes samal ajal ja sa andsid mulle meelislille. Ma hoidsin teda väikese taskuraamatu vahel ja vaatlesin teda ohtuti tundide viisi. Siis nägin sind. Nägin kuidas sa murtsid väikest meelislille: paljajalu, õhukeses roosas rõivas ja ise olid näost kurb, silmades läikisid pisarad. Seda pilvi ei suutnud ma kunagi unustada. Nüüd tulin et otsida väikest neidu kes murdis mulle meelislille."

Ma kõrvaldas õrnalt neiu juukseid mis oli kangenud salguna ta näole, ja vaatas ta sinisilmissesse.



"Geid, siin tee ääres kasvavad meelislilled."

"Kõikides läksivad nad teerajale ja leidsid meelislilli õitsemas.

Üks meelislill värises õnnest, kui nägi tulema kahte inimest. Ta pööras end tulijate poole ja avas vähemase veel pungas oleva õie.

"Hädad, saäl nad õitsevad!" ütles neiu ja hääs kõlas õnnelikult, lõpmata õnnelikult.

"Äike meelislill!" ütles noormees, humardas ja murdis ta.

"Siia, sinu südame kohta, hinnitan ta, siin ei mõelita."

"Õnnelik oli meelislill. Ta tundis kuidas süda tuisas kiirelt, kuidas veri mähises kange kosena. Oli õnnelik, õnnelik...

Ule aasa läksid kaks inimest, rinnal meelislilled.

M.

## Lakkumisel.

Verevana astus päike üle soo

Likka, nagu astub elatanud taat oma päivi igavese unustuse-  
maa- surma poole, astus ta sügavsiniselt taevavõlvilt alla, soo  
pruuni ja märga rüppe. Heitis verevaid pilke soo kividurvide  
mändele - ja need vahkisid kui punaseis mantleis kääbused  
õudsel ja liikumatult üle mädasoo. Vesi laukais paistis vere-  
na, paistis nagu oleks sääl peet sahinguid, nagu oleks sääl sa-  
pet tuhandeid, ning nüüd kurvitasi punaseis mantleis kää-  
bused inimeste ja aurava vere üle.

Elutargona astus päike. Kaskus suhu et puhata, pesta  
end, ning astuda hommikul puhtana ja kuldrena uuesti taev-  
võlvile.

Seisatasin sooserval, turbase päyaga soojool. Seiso-  
tasin et siis jällegi minna, ja - võib olla - mitte halgi tagasi-  
tulda, et mõtiskella sellel poolkõdunenud väikesel sillal.

Voetun pehkinud silla käsipuule. Ralju kordi olen  
siia ennem toetunud, et vaadelda loodenevat päikest, kuis  
ta vajub mu parima sõbra, soo sülle. Ent nüüd toetun vaid  
jumalaga jätuks!

Harmiin lõkendavana vajus päikene. O, miks nii?  
Miks just tänna? Miks oled sa, soo mu sõber, just tänna nii  
hävitavalt öudne? Kas on see juhus? Ei ma tean, et nutad -  
nutad oma sõbra pärast verevaid pisaraid, sõbra põrvat,  
kes sust lahkuib.

Kuis igatsesin su järele väiksenä. Jooksin kiigates susse, ning leidsid inimesed mu põlvini su pehmes sambas, naerdes õnnelikult. Ent kui oli suurem, kui igatsesin sõpra, paremat ja suuremat kui inimesed, siis leidsin talle sinus. Mõitsin oma vaba aja kuleldes sinus, imeltesid sinu suurust ja naerdes inimeste väikluse üle. Ent kui nad vihkasid mind, kui soatuse kaivitavad hambad puresid vihaseid mu eluhoo- gu, siis jooksin susse, viskasin silmili su pehmeesse, mürga samblasse ja nüttsin, - ent pisarad vajuvad susse, võttisid sinuga ning said sinuks - sooks! Oi, kuis olin siis su pöö- le kade, kuis tahtsin olla sama salapäane kui sinugi.

Õudne olid sa, mu soo, kui olid võtnud päikese oma sülle. Ent ka siis olid mulle armas. Armastasin sind kõige su kätaduste ja õudurtega, armastasin su pehmet sam- malli ja su poriseid laukaid.

Rafju inimelustid on võtnud laukad, palju akvareid on nõudnud nende porised vaimud. Ja tõi oleks kõik see ära tõstnud oma pinnale, ei näidata oma kurbust mu lahkumisel. Ära kurvasta sõber! ehk küll minugi sü- da on lõhkend ja purpurne loogavast verest kui pra- gu susse vajuv päikene. Ka tema lahkub taevast - ent ta tuleb tagasi. Lahkugem, kuid ärgem unustagem tei- neteist! Lahkugem kui ideaalsed mehed, surudes kätt ning pöövata sõnades seljad, lastes kõnelda vaid sü- damel!

Kõike oli vajunud sohu...

Õõ kattis musta lahkuga kinni ta vetise sädä- me ja süüdisiavaid pisarad, ning kiigla havana mus- tas ta rüüd...

—

Ar 925P

Ajatar